

ÖMÜR KURT

KİTAP TAMİRCİSİ

ÖMÜR KURT

KİTAP TAMİRCİSİ

Resimleyen: Ahmet Uzun

*Eski koltukların söküklerini dikip,
çürümeye yüz tutmuş antika mobilyaları onaran
ve eşyalara yeniden ruh veren
babama...*

KİTAP TAMİRCİSİ

Marmara Denizi'nin kıyısında, tarihi binlerce yıl öncesine uzanan bir köy vardı. Aslında şimdilerde buraya köy demek çok zordu ama bir zamanlar köydü burası. Yeşili bol bir yer olduğundan Yeşilköy demişlerdi adına. İçinden bahar sularıyla coşan dereler geçer, papatyalı kırlarında koyunlar keçiler otlar, dik yamaçlarında çocuklar uçurtma uçururdu. Ancak bu köy zaman içinde çehre değiştirdi. Köylüler peşi sıra şehre taşınmaya başlayınca, bir zamanlar şenlik içindeki köye ıssızlık çöküverdi. Ne de olsa giden her insan, ardında ıssızlık bırakır. O ıssızlık, boş evlerin bahçelerinde heyecansız bir hâlde dolandır... Yeşilköy'ün hâli de işte böyleydi.

Yıllar içinde şehir büyüyüp genişledi, ta Yeşilköy'ün sınırına kadar dayandı. Sonra büyük balığın küçüğü yutması gibi, bu köyü de içine aldı. Yeşilköy'ün şehre katılması gönüllü değil, zorunlu olmuştu. Peşi sıra üreyen binalar Yeşilköy'ün içine kadar girmişti. Böylece köy, yeniden kalabalıklaşmaya başladı. Sonra yetkililer “Buranın köylüğü filan kalmadı, epeyce büyüdü. Artık bir ilçedir burası” dediler.

Köyün tarihini bilmeyenler için hiçbir anlam ifade etmemişti bu söz. Oysa çocukluğu burada geçmiş olanlar için, çocukluk anılarının tarihe karıştığını haber veriyordu. Köydeki kalabalık arttıkça, anılar azalmıştı.

Yeşilköy'de Muhsin Dede adında ihtiyar bir kitap tamircisi yaşıyordu. Neredeyse bütün hayatı burada geçmişti. Atalarından kalan eski bir evde yaşıyor, sakin bir hayat sürüyordu. Bütün gün kitap tamir ediyor, okuyor, onu ziyarete gelenlerle doyumsuz sohbetler ediyordu. Bölgedeki tek kitap tamircisi oydu. Yöre halkı eskiyen, yıpranan, dikişleri atan kitapları ona getirir, o da çok cüzi* bir miktar karşılığında onları tamir ederdi. Ayrıca nadir bulunan pek çok kitaba onun dükkânında rastlamak da

* Cüzi: Az, azıcık, pek az.

mümkündü. Çünkü o, aynı zamanda sahaftı* ve tam bir kitap kurduydü.

Muhsin Dede hayatını işte böyle kazanıyordu. Bu mesleği İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki Kitap Hastalıkları Hastanesi'nde** öğrenmişti. Üniversitede öğrenciyken sürekli gidip geldiği bu kütüphanede kitap tamir edildiğini görünce çok heyecanlanmış, kendini bir zaman sonra bu mesleği yaparken bulmuştu. Bu hastanede kitap ciltleri yapmış, kitap sayfalarını düzeltmiş, kitap kurtlarının yediği sayfaları onarmıştı. Yıllarca emek verdiği bu mesleği bırakamamış, köyüne döndüğünde de ailesinden kalan evi bir sahafa çevirip eski kitapları tamir etmeyi sürdürmüştü. Burada yalnız başına yaşıyordu ama kendisini hiç yalnız hissetmiyordu. Dükkândaki binlerce kitap, ona arkadaşlık ediyordu. Ara sıra dükkâna gelip giden insanlarla ve ona can yoldaşlığı yapan kedisıyla güzel bir hayat sürüyordu. Yaşı epey ilerlemişti ve artık gözleri pek iyi görmüyordu. Eskiden bir günde en az beş kitap tamir edebilirken artık

* Sahaf: Genellikle eski kitapları alıp satan kitapçı.

** Kitap hastanesi: Türkiye'nin ilk 'Kitap Hastalıkları Hastanesi' İstanbul'daki Süleymaniye Kütüphanesi'nin bünyesinde 1962 yılında kurulmuştur. Kitap cildi ve tamiri konusunda uzmanlaşmış kişilerin hizmet verdiği 'Cilt ve Patoloji Servisi'nde tamire muhtaç, özellikle çeşitli kitap kurtları tarafından dantel hâline getirilmiş, çeşitli sebeplerle dağılmış, kırılmış, yırtılmış, kirlenmiş, solmaya yüz tutmuş eserlerin yaprakları özenle onarılıyor ve kitaplar tedavi ediliyordu.

bu sayı sadece bire düşmüştü. Zaten tamir edilmek için getirilen kitapların sayısı da epey azalmıştı, artık eskisi kadar çok işi olmuyordu. Yine de Muhsin Dede günlük harçlığını çıkarabiliyor, kazandığı parayla geçinip gidiyordu. Fazlasına da ihtiyaç duymuyordu.

Yaşlı tamirci, her gün ama her gün erkenden kalkar, işinin başına otururdu. Özenli bir insandı. Bu işi sevgiyle yapardı.

Bir gün ona fena hâlde dağılmış, neredeyse parçalanmaya yüz tutmuş bir kitap getirdiler. Kitabın durumu hiç iyi değildi. Sayfaları birbirine karışmış, kırışmış, buruşmuştu. Darmadağın görünüyordu. Düzelmesi zaman alacaktı. Muhsin Dede, kir pas içindeki kitaba bakıp, “Seni ne kadar da hırpalamışlar böyle!” dedi üzülenek. Bir kelebek kanadını andıran kitap kapağını incitmeden araladı ama kapak sonuna kadar açılmadı. Görebildiği kadarıyla, sayfalara şöyle bir baktı. Kitabın eski bir el yazması olduğuna hükmetti.

O güne dek yüzlercesini tamir etmesine karşın ilk kez böyle bir kitapla karşılaşmıştı. Kitabın üzerinde parmaklarını gezdirdi. Göz ucuyla, kırışan haritalardaki çöken dağlara, dağılan ovalara, yıpranan şehirlere baktı.

Sonra başını pencereye çevirdi. Baktığı yerden, gri betonlarla kaplı bir şehir görünüyordu. Pencerenin çerçevesine sığmayan bu görüntü onu ürküttü. Ne de olsa bir zamanlar bu pencereden bakınca yemyeşil bir dağ görürdü. Şehir kuruldukça dağ, ince hastalığa yakalanmış gibi cansızlaştı, zamanla da yok oldu. Kitabın bu hâlini dağın kaderine benzetti.

Ağır bir hastayı yatağa yatırır gibi usulca bıraktı kitabı masaya... “Birazcık dayan!” dedi, “seni iyileştireceğim...”

Birinci bölüm

DAĞLAR

Muhsin Dede, seksen yıllık ömrünü taşıyan başını öne eğip kitaba bakınca, hırpalanmış bir dünya gördü. Gün yüzünün* sararttığı kitabın sayfaları dar-madağındı. Ellerini bir serçe ürkekliliğiyle ona doğru uzattı. Bir kez daha kapağı yavaşça tutup kaldırdı ve sonuna kadar açmayı denedi. Kitabın sırtındaki** ağırlı sesi işitince durdu. Açabildiği aralığa bir ayraç koydu.

Yıllarca açılmamış bu kapak, kaskatı kesilmişti. Her yanı toz toprak içindeydi. Belki bir sandığın dibinden çıkmıştı, belki tavan arasından, belki de eski bir gömüden. Kitap küf kokuyordu.

* Gün yüzü: Anadolu deyimi ile gündüz, aydınlık.

** Kitap sırtı: Dikilmiş veya ciltlenmiş kitaplarda dikişin bulunduğu bölüm.

Muhsin Dede derince bir nefes aldı, ciğerlerine doldurduğu havayı bir üfürükle kitabın üzerine saçtı. Küçük bir toz bulutu havalandı, sonra hafifçe dağılıp gözden kayboldu.

“Ah,” dedi, “işte şu tozlar... Biliyor musun güzel kitap, bu tozlar hiçbir yere kaybolmaz. Bir yerden kalkar, gider başka bir yere konarlar. Onlar aslında hiç gitmez, hep buradadırlar.”

Eline bir büyüteç alıp kapaktaki kılcal çizikleri, yarıkları, küfleri ve zedelenmiş yerleri inceledi. Bir arkeolog gibi yavaş, ürkek ve dikkatliydi. Kitabın yüzeyinde biriken tozları kuş tüyü bir fırçayla süpürdü. Toz zerrecikleri, yağmurunu unutmuş bulut gibi yükselip hafifçe dağılınca, kitabın kapağında, altın varakla* süslenip cilalanmış bir yazı açığa çıktı. Kitap Tamircisi gülümsedi. Gözlüklerini burnunun ucuna indirip yazıyı okudu:

Pusulatsız Bir Gezginin Düş Gören Haritaları!

“Bir yazı ustasının el işi olmalı bu,” dedi. “Şu satırlardaki ince işçiliğe bakılırsa epey cevherli** biriymiş.”

Masanın üzerindeki ahşap kutunun içinden incecik bir kıl fırçası aldı. Harflerin her birini tek tek

* Varak: Altın, gümüş veya başka madenler dövülerek oluşturulan ince, parlak yaprak.

** Cevher: Bir şeyin özü, maya, iyi yetenek.

fırçalamaya başladı. Tozlar dağıldıkça altın varak iyice gün yüzüne çıktı. Kitabın kapağındaki renkli işlemleri de bu esnada fark etti. “Seni nereye atmışlar bunca yıl. Üzerin toz toprak içinde kalmış,” dedi. Sesindeki hayal kırıklığı odada yankılandı.

Sonra kapakta küçücük bir yazı daha fark etti:

Ahlatlı Belturan

Daha önce bu ismi hiç duymamıştı. Acaba kimdi Ahlatlı Belturan? Kitaptan anladığı kadarıyla bir gezgindi ama neden şimdiye dek bu ismi duymamıştı? İyice meraklandı. Arayan gözlerle kapağı incelemeye devam etti. Çiçek, hayvan ve yaprak motiflerinden başka bir şey göremedi.

Kitabın bazı köşelerinde orman yeşili yosunlar üremişti. Etrafa yayılan kesif küf kokusu da baş döndürücüydü. Bir hekimin amansız bir hastalığı keşfe çıkışı gibi büyük bir dikkatle inceliyordu kitabı Muhsin Dede. Önce hasarı tespit edecek, sonra da yavaş yavaş iyileştirecekti onu.

“Şimdi seni kuru bir bezle sileceğim, üzerindeki kiri pası atacağım,” dedi usulca...

Ashında, onu nemli bir bezle silse bütün yazılar açığa çıkabilirdi ama kapağın zarar görme ihtimali vardı. Bu nedenle kuru bir bez ve fırçayla yavaş yavaş temizlemesi gerekiyordu. Kitabın sırtı yarılma-

sın diye de kapağı sonuna kadar açmaya çekiniyordu. İlk denemesinde duyduğu çatırtılar onu korkutmuştu. Eğer kapak kırılırsa bir tarih yok olabilirdi. İşi zordu.

Parmak uçlarıyla kitabın sırtını yokladı. Cildin* altındaki malzemenin ahşaptan yapıldığını düşünüyordu. “Bu nedenle bu kadar çatırdıyor olmalı! Eğer nemli bir ortamda kalsaydı bu kadar katılaşmazdı. Şimdi onu nemli bir yere koyarsam da içindeki sayfalar zarar görecektir,” dedi kendi kendine. Kitabın her bir parçası ayrı ayrı düşünülmüş, ince ince işlenmişti. Bu yüzden çok dikkatli olmalıydı.

Kitabın kapağını tekrar kaldırdı. Açtığı aralığa bir ayraç** daha koydu. Cildin alışması için yavaş yavaş kaldırıp ayraç biraz daha yükseltiyordu. Kitap yeni yükseltiye alışınca da biraz daha yükseltiyordu.

Bir kez daha denedi. Kitabın sırtından gıcırtilar yükselince Muhsin Dede bir heykel hareketsizliğinde donup kaldı. Ayraç biraz daha yükseltip alışmasını bekledi. Açabildiği kadarını görünce bir kez daha üzüldü. Çünkü sayfalar tahmin ettiğinden de kötü durumday-

* Cilt: Yaprakları birbirine dikerek veya yapıştırarak kitaplara geçirilen deri, bez veya kâğıtla kaplı kapak.

** Ayraç: Kalın sayfayı belirlemek amacıyla kitapların arasına konulan ince, uzun karton parçası.

"Ömür Kurt bu kitapta dil, anlatım ve kurgu yönünden kendini aşmış."

Gülten Dayıođlu

Kitap Hastalıkları Hastanesi'nden emekli olan Muhsin Dede'ye bir gün fena hâlde dağılmış el yazması bir kitap getirirler. Kitabı tamir ettikçe birbirinden özel öykülerle, haritalarla ve geçmişe ait notlarla karşılaşan yaşlı tamirci, kendini bir anda kitapla konuşurken bulur. Kitabı tamir ettikçe de eşilen dağların, kurutulan derelerin, kesilen ağaçların, kirlenen denizlerin, betonlaşan şehirlerin de iyileşeceğine inanmaya başlar.

*"Biliyor musun? Şimdiki şehirler de tıpkı senin gibi darmadağın.
Her yerde soğuk yüzlü binalar var. Ağaçları, hayvanları,
hatta insanları bile görebilmek çok güç artık.
Şehirler büyüdükçe insanlar küçüldü."*

Ömür Kurt bu kitapta gerçekte masalı buluştururken, Türkçenin zenginliğinden yararlanıyor, edebiyatımıza yeni bir soluk getiriyor.

QR kodu okutunuz

Dijital fiyat etiketi

Sertifika no: 44919

ISBN 978-625-416-079-0

9 786050 986921

Dođan
Çocuk